

Slovenski dom

Stev. 1

V Ljubljani, torek 2. januarja 1940

Leto V

Mesec dni finskega odpora proti boljševiški premoči je kronan z uspehom:

Umik sovjetske vojske z večine zasedenega finskega ozemlja

Uradna napoved o angleški pomoči za Fince

Pariz, 1. jan. Havas: Sovjetske čete so se umaknile na novih točkah čez mejo. Finska zmaga, ki je sedaj še bolj popolna, je zelo spremenila položaj na bojišču. To ugotavljajo tudi vojni opazovalci. Po podrobnostih, ki jih danes objavljajo, je mogoče ugotoviti nov sovjetski poraz. Na Karelijski ožini se je 29. decembra med topniškimi bojem dalo ugotoviti, da uporabljajo sedaj Sovjeti daljnometne topove, katerih kaliber znaša 110 mm. Opazovalci, ki so gledali bombardiranje nekega malega pristanišča, so izjavili, da niti ena od izstreljenih granat ni eksplodirala.

Isti dan so severno od Ladoškega jezera finske čete vodile pravo vojno v ozadju sovjetskih oddelkov, katerim so pretrgale prometne zveze in ogrozile preskrbo. Vzhodno od Kuomonehija so se morale sovjetske čete umakniti čez mejo na širini kakih 40 km. To je posledica velike zmage pri Sumoslamiju. Tam so Finci po krvavih bitkah dobili v roke velik plen: 6 topov proti tankom, 4 protiletalske topove in 50 avtomobilov. 30. in 31. decembra so se sovjetske čete umaknile tudi v Karelijski ožini na nove postojanke, kjer sedaj ojačujejo svojo obrambo. Videti je, kako sovjetski vojaki razpenjajo bodočo žico in delajo gnezda za strojnice ter kopljejo rove. Ne vedo pa še, če gre samo za izhodno točko za novo ofenzivo.

Finske čete v Laponiji še naprej vzemirajo. Te čete so uničile 160. sov-

jetsko divizijo in se trudijo sedaj, da bi izkoristili svoj uspeh. Pri svojem naglem umiku tod so pustile sovjetske čete na terenu še 10 moznarjev, 2 oklopna avtomobila in 11 tankov.

Sovjetska letala še naprej bombardirajo finska pristanišča, zlasti pa Hango. Sovjetske kopenske čete se umikajo skoraj na vsej meji.

Praktično vzeto sovjetske vojske ni več na finskem ozemlju, izvenšči nekaj krajev okrog Petsama, kjer so se rdeči tudi umaknili, ter v Karelijski ožini, kjer si kopljejo sovjetske čete jake, da bi se izognile finskim protinapadom.

Zmaga pri Soumsalimiju je odstranila vsako nevarnost, da bi bila Finska presekana, ter bi bile s tem pretrgane prometne zveze med severnimi in južnimi divizijami. Splošen umik sovjetskih čet je dal finskim vojakom nov pogum, kar pride zelo prav po enomesečnih hudih borbah, med katerimi je bilo težko izvesti izmenjavo čet. Sedaj upajo Finci, da bodo lahko izkoristili ta umik sovjetskih čet in bo mogoče zamenjati uporabljeni material z materialom, ki ga pričakujejo iz tujine.

London, 1. jan. o. Britanska vlada je uradno obvestila glavnega tajnika Zveze narodov, da bo Velika Britanija v smislu sklepa ZN dala svojo močno podporo Finski. Glavni tajnik ZN bo obvestil vse države, članice ZN, o tem sklepu britanske vlade. Do tega trenutka še ni bilo mogoče izvesti vseh podrobnosti o tem, kako in v

kakšnem obsegu bo Anglija pomagala Finski.

Ena največjih bitk je bila včeraj in danes v Kareliji, kjer so Finci odbili vsak sovjetski napad. Sovjetske čete so v množicah napadale Mannerheimovo črto in so jim Finci prizadejali velike izgube. V bližini jezera Kianta so Finci pobili rusko divizijo, ki šteje 18.000 mož. Zajeli so 27 topov, napadalnih vozov in veliko količino municije. Poročajo, da so Sovjeti v tej ofenzivi izgubili na tisoče in tisoče vojakov. Se ne potrjena poročila pravijo, da so danes finske čete zavzele Petsamo. Finska letala so spet bombardirala železnico Leningrad-Murmansk.

Ljubljanskemu »Slovincu« je predsednik vlade za Novo leto dal izjavo. V njej najprej izraža priznanje voditelju slovenskega naroda dr. Korošcu in obuja spomine na skupno delo z njim in z njegovo stranko. Za tem pravi takole:

»Lani sem s podporo g. dr. Ant. Korošča dokončal veliko delo narodnega sporazuma, ki izpostavlja odnose med Belgradom in Zagrebom na edino mogoče in trajne podlage.

Sporazum s Hrvati ne sme prinesiti razočaranja tistim, ki so za ta sporazum odkritostno in vdano delali.

Zelja Slovencev — da tudi njihova pokrajina dobi popolno enakopravnost in svoj položaj v na novo preurejeni naši domovini, je popolnoma upravičena. Nadejam se, da bomo v nastopajočem letu to željo videli v celoti uresničeno.

To je moj pozdrav bratom Slovincem za novo leto 1940.

Podpredsednik vlade dr. Maček je pred novim letom sprejel dopisnika velikega pariškega dnevnika »Paris Soir«, Julesa Sauerweina in mu v daljšem razgovoru med drugim izjavil kot voditelj Hrvatov naslednje:

»Gledanje zunanje politike je Jugoslavija ena od niti ena jugoslovanska vlada ni delala s tako popolnim soglasjem kakor današnja. Mi vsi imamo eno misel in eno voljo pred vsako zunanjo nevarnostjo.

Aprila meseca smo hoteli ustavodajno skupščino, da bi naredili konec naši notranji razcepjenosti in končno dohiti upravno razdelitev države. Bližamo se volitvam po zakonu, katerega pripravljamo ta trenutke. Menili smo, da je pametno, da med tem rešimo hrvaško vprašanje. To se nam je skoraj v celoti posrečilo.

Novoletne izjave vodilnih jugoslovanskih državnikov

Dr. Korošec, dr. Maček in predsednik Cvetković o notranji in zunanji politiki

Za Novo leto so voditelji jugoslovanske politike dali raznim listom v državi pomembne izjave o naši zunanji in notranji politiki.

Predsednik senata, dr. Anton Korošec, pravi v svoji izjavi, dani »Slovincu«, naslednje:

Tri stvari so, ki mi delajo skrb za nastopajoče leto. To so komunisti, svobodni zidarji in tuji.

V vsaki državi je danes nevarnejši notranji sovražnik nego zunanji. Proti zunanjim sovražnikom imamo Maginotove, Siegfriedove in Mannerheimove linije, proti notranjim sovražnikom pa imamo skoraj povsod le fronto slabosti, neodločnosti, obzirnosti, predvsem pa seveda velikanske nezrelosti. Ker so to po-kvarjeni levičarski agitatorji potrebovali, so si izmislili, da ni več Sovjetije, temveč slovanska Rusija. In tisoč in tisoč ljudi je padlo na to pretkanost in jo ponavlja zdaj do predsedanja. Mi vsi bi imeli radi slovansko Rusijo in Ru-se, a ne maramo internacionalne Sovjetije in ne-kulturnega komunizma! Kaj je komunizem napravil iz naderjenega in bistrega ruskega naroda, se najbolj vidi zdaj na Finskem! Namesto napredka in svobode vidimo vse sadove mračnega reakcionarstva. Vse jasneje se vidi, kako je komunizem lažnjiv. Namesto, da dela za mir, hujša na vojno, namesto demokracije, se drži najhujšega tiranstva, namesto polnih šol ima polne kaznilnice, namesto privatnih kapitalistov izrablja delavce do kosti državni kapitalizem. Kmeti so dali zopet pod »sevdalno« knuto, ki se zdaj imenuje kolhoz namesto graščine in upravniki kolhoza namesto nekdanjega grofa in valpa. Vse laži! In vendar nasledajo leti laži tudi listi, ki tega ne bi smeli. Mi smo slabi, neodločni, obzirni in nezreli!

Neverjetno je, kako prihaja v Jugoslavijo svobodno zidarstvo do vedno večjega vpliva v javnosti. In to pomeni za domovino veliko ne-gotovost in nevarnost. Komu služi judovski svobodni zidar? Komu slovenski, hrvaški in arabski svobodni zidar? Da služijo poedinci naj-prej sebi, to nam je prav dobro znano, a kako služijo skupnosti, občestvu, ne vemo, ker nam niso znane obvezne poedincev. Zato pozor na te črne vrte!

Ce se vozite danes z vlaki, odsedate v hotelih, če tujete v toplih gostilnah, morate dobro paziti na svoje nage, da ne stopite na kakoga tuja. In skoraj sami mladi ljudje, ki bi morali biti na fronti, ne pa na potovanjih! Pazite na te ljudi, ogibajte se jih, da ne spravile v nesrečo sebe in domovine. Kdor ni neme-n, bo to razumel!

Predsednik vlade Cvetković je za Novo leto dal raznim našim listom izjavo o zunanji in no-tranji politiki. V izjavi, katero je prineslo bel-grajsko »Vreme«, je dejal predsednik vlade med drugim:

»Naša zunanja politika je v preteklem letu bila po določenih poli. jasni in podprtani z najviš-šega mesta. Prinesla nam je nedomen mir na mejah ter popolno zunanjo varnost. Jugoslavija je razumela svoj položaj na Balkanu in po tem uravnala vsa svoja prizadevanja, da bi ohranila dobro sosedstveno odnose in da bi ohranila skrajno in strogo nevtiralnost v sporih, ki so se odigrali preteklo leto.

V notranji politiki je naša država bila po edino mogoči poli: po poli urejanja vseh razmer, ki so leta in leta ovirale razvoj našega držav-nega življenja.

Notranji mir je edino poročilo za vsako konstruktivno delo in napredek v naši domovini. Na tem miru je treba doseči ono, kar pomeni

našo življenjsko korist: gospodarsko blagostanje po zdravi, nabirni in premišljeni gospodarski po-litiki.

Leto, ki nastopa, ne bo tako lahko, zato je za popoln uspeh našega dela potrebno izvesti najprej duhovno mobilizacijo vseh ljudskih sil, uvesti v državo pravo politično premirje ter usmeriti vsa naša prizadevanja v tisto, kar je nam vsem skupno in bistvene koristi za naš bo-dolji razvoj. Po tej poti bo omogočeno skupno in bratsko sodelovanje Srbov, Hrvatov in Slovencev v tej naši skupni domovini, ki nas bo složna, prerajena in zdrava, edina obvarovala vseh na-padov od zunaj ter nam zagotovila boljše dneve in boljše obstanek na svetraj.

Slovenec, priča sovjetskega napada na Helsinkij, pripoveduje

V Maribor se je čez Švedsko in Nemčijo po 7.000 km dolgi poti vrnil Luka Orešnik, Slovenec, ki je doživel strahote prvih rdečih bombnih napadov na Helsinkij

Maribor, 31. decembra.

Čudno se igra usoda z nami Slovenci. Smo eden najmanjših narodov v Evropi, pa vendar, kadar se kje kaj velikega skuha, pri vsakem takem dogodku je vsaj eden Slovenec zraven. Tako je bilo tudi na Finskem, ko jo je Rusija začela napadati. Tudi tu je bil navzočen Slovenec Luka Orešnik, edini Jugoslovian, ki je poleg na-šega konzularnega zastopnika stalno živel na Finskem ter si tam ustvaril svoj dom. O tem Orešniku je nedavno obširno pisala belgrajska »Politika«. Luka Orešnik se je sedaj vrnil po dolgih letih spet domov. Pripel je s svojo družino, z ženo in tremi otroki, v svojem luksuznem avtomobilu »Packard«, s katerim je prevozil že-daj 7000 kilometrov dolgo pot od Helsinkijev čez Finsko, Švedsko in Nemčijo do Maribora.

Včeraj je pripel g. Orešnik s svojo družino v St. Ilju čez mejo. Vzbudil je na meji s svojim avtomobilom s finsko evidenčno številko splošno pozornost. Takšni gostje, ki prihajajo z daljne severne dežele, ki preživljajo sedaj najtežje čase svojega obstoja, so pri nas prav redki. Še bolj pa so se obmejni organi začudili, ko jih je na-govoril lastnik avtomobila v našem jeziku. V ho-telu »Merano« se je začasno nastanil s svojo dru-žino, in tu ga je odkril vaš dopisnik ter ga na-prosil, da mu nekaj pove o svojih doživljajih. G. Orešnik se je radevolje odzval ter je začel z opi-sovanjem tragičnih dogodkov, ki jih preživlja se-daj prestolnica hrabrega malega finskega naroda.

Burna življenjska pot

G. Orešnik govori nekoliko z ruščino pomo-šano slovenščino. Nič čuda, če je živel toliko let v tujini, povrh pa mu je žena Rusinja. Njegove besede razodevajo moža, ki je veliko videl in doživel. To mu je zapisano tudi v globokih črtah markantnega obraza in na rokah, ki kažejo sle-dove težkega dela. Življenje mu ni prizanašalo. Rojen v Prevaljah, pristojen v občini Topolšica, je s štirimi leti izgubil mater, drugih sorodni-kov ni imel ter je bil poslej navezan le na sebe. Izučil se je za mehanika v Dunajskem Novem

mestu v avtomobilski tovarni Daimler. Od tam je moral k vojakom, kjer ga je leta 1914 zatekla vojna. Odrinil je v Galicijo, prišel v rusko ujet-nišvo ter bil odpeljan v Sibirijo, kjer je doživel leta 1917 revolucijo. Zbežal je na Kitajsko, se ustavil najprej v Harbinu, potem v Pekingju, Ti-entsinu. Povsod so mu prišle njegove mehani-čarske spretnosti v dobro. Lahko je dobil delo in službo. Potem je šel v Hankov, kjer se je postavil na lastne noge. Osnoval si je cvetoče podjetje z avtoizvoščki, imel je že štiri svoje avtomobile, ko ga je zadela nesrečna usoda. Na Kitajskem je iz-bruhnila državljanska vojna, kantonska armada pod poveljstvom generala Cangkajška je zasedla Hankov ter izgnala vse belokožce. Orešniku so zaplenili njegove avtomobile in zbežal je v Sang-haj, kjer pa mu je bilo Kitajsko že dovolj ter se je leta 1927 napotil v domovino. Za 250 do-larjev si je kupil vozni listek do Marseja, odko-der je preko Italije pripel v Ljubljano. Tu je našel čisto druge razmere, kakor jih je pričako-val. Brezposelnost velika, dela pa malo, in tako je zastojal iskal primerno službo. Napotil se je v Zagreb in Belgrad, pa tudi tam je doživel isto. Šel je naprej v Skopje. Zopet ga je zamikalo življenje na Kitajskem, kjer je podjetnemu člo-veku vedno cvetel zaslužek. Iz Skopja je name-raval najprej v Grčijo, tam pa bi se že našla prilika, da pride v Port Said in na kakšno ladjo, ki bi ga zapeljala na Kitajsko. V Skopju je stra-dal brez denarja ter ga je dobila v roke policija, ki ga je po

odgonu poslala domov

Na okrajnem glavarstvu v Slovenjem Gradcu so mu radevolje dali zastojni potni list, da gre v tujino. Poč se je napotil proti severu. Čez Mari-bor v Gradec, pa na Dunaj, v Prago, Moravsko Ostravo, v Dresden, od tam na Poljsko in čez Poznanj v Danzig. Šele tam je dobil zopet delo, in sicer na trgovski ladji. Plul je z ladjo v Afri-ko, kjer se je mislil ustaviti. Delovne prilike pa so bile tam slabe ter se je vrnil nazaj v Ham-burg.

Nadaljevanje na 2. strani.

Novoletno voščilo sv. očeta Jugoslaviji

Rim, 1. jan. n. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je poslal za novo leto v svojem imenu in v imenu Nj. Vis. knezinje Olge sv. očetu Piju XII. čestitke, na katere je dobil naslednji odgovor:

»Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. Belgrad. Posebno smo ganjeni nad izrazi, s katerimi nas Vaše kraljevsko Visočanstvo pozdravlja v svojem imenu in v imenu Nj. Vis. knezinje Olge na pragu novega leta. Vračajoč Vam naše želje, želimo ponoviti, kako nam je drag spomin na Vaš obisk v Vatikanu, na ka-terega nas ta pozdrav spominja. Iz vsega srca pošiljamo naše molitve vsemogočnemu Bogu, da bi v nastopnem letu podaril v popolni meri Vašemu kraljevskemu Visočanstvu in vse- Vaši dragi državi svojo največjo milost. Pij XII.

Tretji potres v Turčiji

Carigrad, 1. jan. o. Davi je Turčijo obiskal nov potres, ki je to pot zajel ozemlje ob azijski obali Marmorskega morja. Zdi se, da potres sam ni naredil večje škode, pač pa je naraslo morje poplavo več obalnih krajev, med njimi neko vojno oporišče.

Oblasti so poslale v poplavljeni kraje močne oddelke orožništva in pionirjev z velikim številom pontonskih čolnov, da bi nudili pomoč tistim, ki so zaradi poplave trpeli. Zdi se, da je bil naj-bolj strašen trenutek pri poplavi dejstvo, da je nenadno popustil nasip, katerega je voda v ne-kaj minutah na več krajih porušila. Voda upada, toda prebivalstvo je še vedno preplašeno, ker se boji, da bo nastopila nova poplava, ker dežuje.

Ameriške pomorske vojne priprave

Washington, 1. jan. o. Vojna mornarica Zdru-ženih držav je storila vse potrebne ukrepe na po-membnejših točkah v ameriških obalnih vodah, če bi bile Zružene države ogrožene zaradi ev-ropskega spopada. Potrebni denar za te ukrepe je vzel iz 275 milijonov dolarjev, katere je pred-sednik Roosevelt zahteval od kongresa za izvedbo vojni priprave, če bi se položaj poslabšal. Točke, ki so bile v več v postev v tistem ne taktično, so blizu Newyorka, Bostona, Norfolk, na oba-lah Panamskega prekopa, v San Diegu, San Fran-ciscu in na obali Tihega oceana.

Nova mobilizacija v Angliji

London, 1. jan. o. Angleški kralj Jurij VI. je nocoj podpisal zapoved o novi mobilizaciji na Angleškem. Po tem zakonu bodo mobilizirani moški od 23. do 28. leta, s čimer bo število angle-ške vojske zrastle na 2.000.000 mož. Ta zakon velja samo za evropsko Anglijo.

Stavke v sovjetski industriji

London, 1. jan. AA. Havas: Stalin je dal Kaganoviču rok do 10. januarja, da uvede nor-malne razmere v sovjetskih tovarnah, kjer so stavke na dnevnem redu. »Daily Skat« pri-stavlja k tej vesti, da bo Kaganovič moral za-pustiti mesto komisarja za težko industrijo, če se mu ne posreči izvesti naložene naloge.

Vesti 2. januarja

Nemški kancler Hitler je narodno-socialistični stranki poslal za Novo leto poslanico, v kateri pravi, da bo leto 1940 prineslo Nemčiji zmago ali pogin. Nemčija se vojskuje zato, da bi Evropo osvobodila angleškega nasilja in zato, da bi vojnim hujšakem izbila orožje iz rok.

Sovjetski zunanji minister Molotov in japonski po-slanik v Moskvi sta podpisala sporazum o pla-čevanju ruskih prevozov na mandžurski želez-nici in o ribarjenju vzdolž ruske obale ob Tihem morju.

Urugvajske oblasti so internirale nemško pomožno križarko »Tacoma« v pristanišču Montevideo, ker ni v določenem roku zapustila luke. Na nemško ladjo so pred pristankom čakale an-gleške križarke, da bi jo ujele.

Italijanske časopisje razpravljajo o dogodkih v lan-skem letu in pravi, da se položaj po štirih me-secih vojne ni še nič razjasnil. V zvezi s tem ugotavljajo italijanski listi, da vojskovoče se države še vedno mislijo na mir, da pa Italija ne bo posredovala za mir prej, dokler ne bo dobila od vseh vodilnih državnikov vojskovo-čih se narodov privoljenje za mirovna poga-janja.

Nove vrste ladij, tako imenovane ladje-balone, bo-do začeli delati Angleži in Francozi po načrtih francoskega inženirja Jurkoviča, ki je izdelal načrte za največji francoski parnik »Norman-diet. Tem ladjam ne bodo mogli škoditi ne torpedi in ne mine.

Nemške oblasti poročajo, da se je 16.000 tonskemu parniku »St. Louis« posrečilo pripluti v Ham-burg.

10.000.000 din prispevkov za pomoč Finski so na-brali v rdeči Mehiki med božičnimi biko-borbami. Prispevke so pobirale deklice v fin-skih, švedskih in norveških narodnih nošah.

Na francosko-nemškem bojišču je danes zaradi mraza in snega vladalo popolno zatišje.

Holandska vlada je naročila v italijanskih ladje-delnicah 6 novih torpednih rušilcev.

General Franco je snoči govoril po radiu in v go-voru dejal, da se Španija pridružuje papežu ter vsem tistim državam, ki bi rade obnovile mir, zakaj Španija ve, kako dragocena reč je mir.

Angleška vlada je nakazala Turčiji pomoč za-radi potresa v znesku 25 milijonov dinarjev. Anglija ima zdaj 60 podmornic, od katerih ni bila še nobena potopljena. Nemčija jih je v začetku vojne imela 61, a jih je dozdaj izgubila 40. Tako trdijo angleški listi, ko razpravljajo o razmerju sil na morju.

Pretekli teden so podmornice in mine potopile tri angleške in dve nevtralnici ladji. Ta teden je priplulo v angleška pristanišča za 3 mili-jone 484.000 ton ladij.

Ljubljana od starega na Novo leto

Poslovili smo se od leta 1939, ki nam je prineslo marsikakšno veselje, marsikakšno žalost, prijetno presenečenje in bridko razočaranje. Zdej, ko smo se poslovili od njega, ne moremo več obdržati v srcu jeze, saj prav dobro vemo, da bi bilo lahko mnogo slabše kakor je bilo. Kakšne nerodnosti je prineslo marsikakšni državi, koliko bridkih solza je bilo marsikaj potočeno, kakšne stiske so obiskale marsikakšno domovino! Veliki, močni narodi so brez vesti poskušali ustreči svoji osvajaški požrešnosti, pa so prinesli ogenj in pekleni srd, razdiranje, rušenje in tisoč nesreč majhnim, ki bi jih bili radi podredili in vključili v svojo oblast. Neki narodi so pred divjim napadom odnehal, se vdali in se zdaj skušajo na nekakšen način znajti v tem, česar niso bili mogli odvrniti. Pri nas hvala Bogu, v preteklem letu nismo imeli nobenih težkih preizkušenj, prizanešeno nam je bilo z njimi! Lepo varno je plula naša državna ladja, ki so ji ravnali tek modri krmarji. Hvaležni jim moramo biti, ko vidimo, kakšne hude reči so doletele marsikakšno drugo državo, ki je bila nevarnostim nemara celo manj izpostavljena kakor je bila naša!

Ko smo praznovali Silvestra in si voščili veselo novo leto, smo si želeli, da bi leto 1940 ob kraju, na Silvestrov dan, lahko zaključili z istimi željami kakor smo bili zaključili Silvestrovo leta 1939: da bi bilo prihodnje leto vsaj tako kakor je bilo letošnje in preteklo.

Kakšne hude reči so zadele v preteklem letu nekatere države, ki se ob lanskem letu niso še prav nič nadejale kakšnih nerodnosti v prihodnjem. Kakšne preglednice, kakšne težke izkušnje so prišle nadnje. Spominimo se na primer samo junaške male države, Finske. Pred letom dni si prav gotovo še ni prav nič nadejala, da bo morala božič leta 1939 preživeti v bojnem taboru, da bo morala na sveti večer in na božični dan preživeti tako težke preizkušnje, kakor jih je morala. Namesto da bi očete, sinovi in moške slavili praznik rojstva Gospodovega v okrilju svojih družin, so morali božične praznike preživeti kakor divje zveri v gozdovih, pod milim nebom, v snegu, preganjani, lačni, premraženi, v strahu za golo življenje! Brani so morali svoje domove, svojo državo, ki so jo bili v dvajsetih letih krasno uredili. Plen tuje samogoltnosti naj bi bila postala njihova domovina. Morali so se dvigniti in stopiti na mejo, da bi tujuj onemogočili zasledbo.

Naša domovina je ostala še mirna. Pokazalo se je sicer nekaj težav, ki so ob spremenjenem položaju postale neizogibne: malega človeka so zlasti prizadele nove cene za življenjske potrebščine. Toda vse te stvari se bodo, upajmo, že še uredile. Glavna naša želja je in ostane, da bi leto 1940, v katerega smo bili pravkar vstopili, minilo prav tako lepo nevtiralno in mirno kakor je letošnje!

Silvestrov večer v našem mestu

Letos so se praznični dnevi »zbrale«, kar zlepa skoraj ne najdemo enega, ki bi stal sam zase. Navadno se k prazniku pridružijo ali nedelja, ali pa sobota. O božiču smo imeli tri dneve: nedeljo, ponedeljek in torek, za konec Starega in pričetek Novega leta pa smo dobili nedeljo — Silvestrovo — in ponedeljek — Novega leta dan. Za Svete tri Kralje bomo imeli spet drugega zraven drugega dva prosta dneva.

Ljubljana je letošnje silvestrovanje obhajala tako obsežno in razkošno kakor zlepa ne kakšno leto. Vsi lokali so bili do kraja zasedeni — že v soboto zvečer. Še bolj pa je bilo vrvenje živahnost v nedeljo zvečer, ko so naši meščani slavili Silvestrovo. Letos so ljudje dajali rade volje, brez godrnjanja in brez prepiranja za pljačo velike zneske kakor jih niso menda še nikdar prej. V vsaki gostilni so bili zasedeni vsi prostori, po lokalih, ki so v mestu splošno znani in tudi redno lepo obiskani, pa je bilo toliko ljudi, da se je delala vprav neverjetna gneča. Ljudje so se predali veseljačenju in proslavljanju ločitve med Starim in Novim letom kar z nekakšno togoto in »strmoglavostjo«: vseeno jim je bilo, kaj bodo plačali in koliko bodo zapravili. Naročali so tudi najdražje pijače, ki jih prej ob teh prilikah nikdar niso. Rajali so z neverjetnim elanom — kakor bi hoteli zakriti svoje obupavanje nad dnevi, ki svetu nemara groze že v bližnji bodočnosti. Tako bučnega Silvestrovanja kakor je bilo letošnje, ne pomnijo niti starejši ljudje, tisti, ki so ta pomemben mešnik slavili že pred svetovno vojno, v časih in razmerah, ki so bile gospodarsko mnogo ugodnejše kot so bile najugodnejše razmere v časih po svetovni vojni. — Snoči so bili najbolj zasedeni lokali v središču mesta; tja so se zlasti po polnoči stekali iz vseh krajev in najoddaljenjših krajev v mestni periferiji tisti, ki se jim je zdelo ob tem času še pre zgodaj za spat. Po vseh ulicah je bilo živahnost, snoči so tudi organi, ki sicer ponoči budno varujejo tišino in spanje utrjenih meščanov, nekoliko zamočali in si nekoliko zatislili ušesa, če je kdo od veselih proslavljalcev postal nekoliko preveč glasen. Saj so dobro vedeli, da je bilo snoči v Ljubljani le prav malo tistih, ki so bili že zgodaj spat — večina da je ostala pokoncu in pričakovala Novega leta. — Dokaj ljubljanskih meščanov je za Silvestra in za Novo leto odšlo iz mesta ven, v zimsko prirodo. Dva dneva sta jih izabavila, dva dneva, ki sta bila zlasti v gorah prikladna za smučanje. Silvestrovo so obhajali v gorki koči, veselo in bučno, zadovoljni, da se jim ni treba tiskati po prenatrpanih ljubljanskih gostilnah, kavarnah in restavracijah. Večina se je že vrnila domov v mesto z večernimi vlaki, nekateri pa so še ostali, ker so si vzele časa in zdaj izkoristili tisti dopust, kolikor so si ga bili prihranili v poletnih mesecih.

Novega leta dan

Tudi prvi dan v novem letu je obdržal isti vremenski značaj, s katerim se je bilo poslovilo staro leto. Ves dan je bilo vreme prijazno, lepo, nič hudega mraza ni bilo, samo nekaj stopinj pod ničlo je kazal termometer. Zdi se, da se bo vreme nemara že v kratkem spremenilo in da bomo spet dobili nekaj snega. Letošnja zima se je doslej vedla kar dobro, prehudega mraza še ni bilo, prav tako ne prevelikega snega. Morda se bodo zdaj uveljavile kakšne večje spremembe, morda bo zapadlo kaj več snega, izključeno pa tudi ni, da ne bi dobili v januarju in februarju 1940 hudega mraza. 26. december 1939 je nekaj podobnega napovedoval.

Današnji 1. januar, praznik novega leta, je večina ljudi preživela doma, v krogu družine. Marsiko se je zdravilo od prevelikega »veselja«, ki ga je bil deležen v pretekli noči. Popoldne je bilo na ljubljanskih ulicah razmeroma prav malo ljudi, in še ti so se držali dokaj zmrznjeno in pusto. Nekaj podjetnejših jih je odšlo na krajši sprehod, tja gor proti Rožniku, proti Šišenskem hribu, proti Golovcu, in dobili so se celo taki, ki so se odpravili kar na tako visok hrib kakor je Smar-nja gora. V poznih večernih urah so se vračali v mesto. Precej dobro sta bili danes zasedeni obe gledališči in tudi v kinematografih se nad ljubljanskim občinstvom lastniki teh obratov niso mogli priloževati. Čez dan so bile gostilne razme-

roma prazne, kar gre prav gotovo na račun Silvestrovanja. Proti večeru pa se je spet nabralo v njih dovolj proslavljalcev.

Vlaki so prevozili veliko število potnikov. Včeraj in danes so v Slovenijo že začele prihajati večje skupine belgrajskih smučarjev in smučark, ki so se pripeljele k nam, da bodo preživele veselo božične praznike v slovenski gorski prirodi.

Nekaj podatkov iz bolnišnice ob koncu leta

Zdej so tudi v ljubljanski bolnišnici napravili letno bilanco, ki je pokazala nekaj prav zanimivih dejstev ter razkrila nekaj pomembnih statističnih podatkov. Naša ljubljanska bolnišnica, o kateri se je prelože že morje črnih, je vsako leto bolj polna in vedno več jih je, ki se zatekajo po pomoč vanjo. Lansko leto jih je prišlo iskat pomoči 34.500, kar je prav lepo število. Kot zadnji je bil sprejet ter je preživel silvestrovanje v bolnišnici, posestnikov sin Janež Franc iz Babnega polja na Notranjskem. Prvi pa jo je pri-mahal brezposelni delavec Gošče Franc. V vesel-lem novoletnem razpoloženju mu je nekdo voščil z roko po glavi tako, da je bilo voščila preveč in ga je moral odločiti na bolniški postelji. Kar za dobrih 3000 bolnikov je bilo lansko leto več, kakor pa leta 1937, ko jih je bilo 31.419. Naj-več jih je bilo na kirurškem oddelku, to je 17.300, kar nam zgovorno pove, kako je ravno doživljal tega oddelka nujno potreba. Obetajo nam ga že in obljubljajo dolgo, ki pa spi še vedno spanje pravičnega, in ne vidimo še v nobeni statistiki, da bi zagledal beli dan. Druge-je pa med prazniki ni bilo posebnega obiska in je tudi bolnišnica med prazniki imela mir. Tisti, ki imajo v njej opravka in ki ga bodo še imeli, pa si voščijo za letošnje leto, da se bo tudi naša bolnišnica modernizirala in da bo ustregla zahtevam kakor jih v takih zdravstvenih zavodih nalagajo potrebe modernega časa. Morda bomo v tekočem letu, ki smo ga danes pričeli, doživeli.

Brezsrčna mati izpostavila otroka v najhujšem mrazu

V Vrhu v bližini Dravograda živi 25 letna služkinja Jožefa Mlačnik, ki ima tri nezakonske otroke. V noči od 18. na 19. december je okoli polnoči vzela svojega najmlajšega otroka, polletno hčerko Ano, in jo odnesla v sosednjo vas Selo-vec v občini Pameže. V tej vasi stanuje njen ljubimec Franc Štekl, ki je oče nezakonske Ane. Pred prago hiše, v kateri Štekl stanuje, je otroka odložila in nato odšla. Povsem slučajno je kako uro pozneje iz hiše stopila vdova Štekl in na svoje začudenje našla tam otroka, ki je bilo vokal in bi bil gotovo zmrznil, da ga ni ona našla in od-nesla v svoje stanovanje.

Za ta dogodek so izvedeli dravogrski orož-niki, ki so seveda brezsrčno mater takoj prišli in ji temeljito izprašali vest. Dejanje je takoj pri-zpala in izpovedala, da je otroka izpostavila zato, ker ji njen ljubimec in oče otroka ni plačal od-sodišča določene preživnine za otroka. Nezakonski oče je otroka pridržal pri sebi, brezsrčna mati pa se bo morala za svoje dejanje zagovarjati pred sodiščem.

Slovenec, ki je doživel sovjetske napade na Finskem pripoveduje:

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Z drugo ladjo je potem dospel na sever, na Finsko. Še vedno mu je bila Kitajsko kot cilj pred očmi in na Finskem je upal dobiti vizum od ruskega konzula za potovanje čez Sibirijo na vzhod. V Helsinkih se je podal na sovjetski konzulat, kjer pa so mu dejali, da jugoslovanskega potnega lista ne priznajo. Tedaj je pokopal svoje sanje o Kitajski ter sklenil, da se ustavi na Fin-skem.

Finska narodna zavednost

Edini Jugoslovčan, ki je do tedaj živel na Fin-skem, je bil naš generalni konzul dr. Šajkovič z družino. Drugi Jugoslovčan pa je bil naš Orešnik, ki je dobil službo v mehaničarski delavnici. Toda kmalu je moral spoznati silno finsko narodno za-vednost, ki ne trpi, da bi kateri koli tujec od-jedal Fincu kruh. Njegov poslodavec ga je moral odpuštili. Potem si je Orešnik odprl lastno de-lavnico. Nekaj časa je dobro šlo, ko pa so Finci doznali, da je tujec, so ga začeli na mah bojkoti-rati. Noben avtomobilist mu ni več pripeljal vo-zila v popravilo. Moral je podjetje zapreti ter se ozreti za drugim zaslužkom. Poskusil je trgovino in uspel. Osnova si je iz malega začelka lepo podjete, ki se je zadnja leta krasno razvijalo. Imel je svoj avto, svoje trgovske potnike, ki so obiskovali odjemalce na deželi, našel si je obilo prijateljev ter postal imovit in ugleden človek. Oženil se je in ima tri otroke. Zena mu je Ru-sinja. V Helsinkih in na Finskem živi še veliko Rusov, ki so večinoma pribežali iz sovjetskega raja ter so na Finskem zelo priljubljeni. Veliko jih je sedaj vstopilo prostovoljno v finsko vojsko, nekaj nezanesljivih pa so Finci internirali.

Priprave za vojno

Idilčno življenje na Finskem se je končalo, čim je izbruhnila evropska vojna. Ko je šla Ru-sija na pomoč Nemcem ter napadla Poljsko, so se začeli tudi Finci zavedati nevarnosti. Pričeli so se za vsak slučaj pripravljati. Veliko prijatelj-stvo do Nemcev, ki je bilo poprej na Finskem, se je na mah ohladilo. Ko je potem Rusija je-segla po baltskih državah ter si jih prisvojila, so Finci vedeli, da je prišla vrsta nanje. Z ve-liko odločnostjo so se uprli ruskim zahtevam. Ves narod je prevzela ena sama volja, da raje po-gine, kakor da bi se uklonil boljševikom. Navdu-šenje za vojno je bilo splošno, vse se je priprav-ljalo v vojaške enote. Na Finskem so imeli po-prej malo rednih vojakov, pač pa je bil narod organiziran v milici, ki jo Finci po nemškem na-zivajo »Schutzkor«. Vsak miličnik ima doma pu-ško, municijo in uniformo ter se vsrsko vedno redne vežbe v posameznih naseljih. Tako je bila na mah vsa država v orožju ter je bilo vse pri-pravljeno za obrambo. Ker so se Finci predvsem bali ruske aviacije, je prišel v mestih poziv na prebivalstvo, da se izseli na deželo. Tudi Orešnik se je s svojo družino preselil iz Helsinkijev. Do-bil je stanovanje 15 km izven mesta na posestev svojega prijatelja, višjega cerkvenega dostojan-stvenika. Otroci so se z avtomobusom vozili v me-stu v šolo, on pa v svojo trgovino. Ta prosto-voljna iselivitev prebivalstva se je pričela sredi

da se bodo razmere, ki so že toliko časa pred-met razpravljanja in ki že toliko časa prepreču-jejo, da bi se bolniki počutili udobno in zložno kakor se pacienti morajo, izboljšale in da bodo končno postale znošne. Nas vseh želja je, da bi v prihodnjem letu doživeli temeljito izboljšanje, predvsem pa izdatno razširjenje bolnišničnih pro-storov.

Smrtna žetev o praznikih

Tudi ob letošnjem Silvestrovem in za Novega leta dan je kronika zabeležila nekaj smrtnih slu-čajev. V večnost se je preselilo nekaj uglednih ljubljanskih občanov.

Tako je na Viču umrl zadnji župan samo-stojne viške občine, g. Jurij Petrovič, častni predsednik Opleševalnega društva v Rožni dolini. Pokojni je bil odlikovan z redom sv. Save V. razreda. Bil je zelo priljubljen, priden, pameten

Težka železniška nesreča na Hrvaškem

Zagreb, 1. jan. Danes ob 7.15 se je pripetila pri Zvečaju huda železniška nesreča, ki je za-hlevala dve človeški žrtvi in tri hudo ranjene. Ob 7 zjutraj je privozil v Zvečaj mešani vlak s 35 vagoni, ki je odpeljal iz Karlova ob 5.30. Na postaji se je zadržal, kolikor je predpisano, nato pa odpeljal dalje. Signali so kazali, da je proga zaprta, vlakovodja pa tega ni opazil. V tem trenutku je odpeljal iz naslednje postaje v nasprotni smeri tovorni vlak s 53 vagoni, pol-nimi bombaži in drugega blaga. V zadnjem tre-nutku je vlakovodja tega vlaka opazil, da pri-haja nasproti drug vlak. Na vse načine se je pri-zadeval, da bi vlak ustavil. Prav na tem mestu proga počasi pada in je bilo zaradi tega zavir-anje vlaka oteženo. Lokomotivi sta se zale-

in vesten delavec, ki so ga cenili vsi, ki so ga poznali.

Umrla je gospa Marija Urh roj. Semrajc. Pogreb blage gospe bo danes popoldne iz hiše žalosti v Jegličevi ulici 10 ob štirih na poko-pališče pri Sv. Križu.

Pogreb g. Antona Gomiščka bo danes ob dveh popoldne iz Mariborske ulice 21 tudi na pokopališče pri Sv. Križu.

V Vavti vasi je umrla mati tamkajšnjega župnika g. Jožefa Kresa. Tudi njo bodo pospre-mili k zadnjemu počitku danes, oziroma jutri popoldne.

V Ljubljani je umrl inž. Viljem Babnik, višji tehnični svetnik tehničnega oddelka v Kra-nju. Njegov pogreb bo danes ob štirih popoldne iz mrtvaške veže v Splošni ljubljanski bolnišnici na pokopališče k Sv. Križu.

Naj počivajo v miru in naj jim sveti večna luč!

Nov načelnik osrednjega tiskovnega urada

Belgrad, 1. jan. m. Mesto načelnika osrednjega tiskovnega urada, ki se je izpraznilo z upokojitvijo dr. Koste Lukovića, se je z današnjim dnem spo-polnilo z imenovanjem Predraga Milojevića za šefa osrednjega tiskovnega urada. Novi šef Milojević je bil dalj časa dopisnik »Politike« v Berlinu, nato v Londonu, odkoder se je vrnil v Belgrad in je že dalj časa sedel v uredništvu »Politike«. Nocoj je prevzel svoje posle kot šef tiskovnega urada.

Vožila bolgarskega minist. predsednika Jugoslaviji

Belgrad, 1. jan. AA. Za novo leto je pred-sednik bolgarske vlade Georgij Kioseivanov po-slal predsedniku jugoslov. vlade Dragišu Cvet-koviću tole brzojavko: »Njegovi ekscelenci Dra-gišu Cvetkoviću, predsedniku vlade v Belgradu. Ob novem letu prosim vašo ekscelenco, da sprej-me moje najprijetnejše želje za svojo srečo in za blagor in napredek bratskega jugoslovanskega ljudstva. — Kioseivanov, predsednik vlade.«

Predsednik vlade Dragiša Cvetkovič je od-govoril s sledečo brzojavko: Njegovi ekscelenci Georgiju Kioseivanovu, predsedniku ministrske-

Požar v Vatikanu

Rim, 1. jan. Po polnoči je izbruhnil požar v apostolski pisarni sv. Stolice. Požar se je začel v dvorani »100 dnc in v sosednji dvorani, kjer delajo večja popravila. Ogenj se je hitro razširil do stropa cerkve sv. Lovrenca. Gasilci so takoj prispeli z velikimi lestvami, vendar pa niso mogli preprečiti, da se ne bi porušili obe dvorani. K sreči so rešili čudodelno sliko pompejske Matere božje.

Ob nočnem požaru je bila hudo poškodovana zgodovinska stavba Apostolske pisarne iz XV. stoletja in cerkev sv. Lovrenca, ki stoji zraven. Državni tajnik kardinal Maglione in guverner Vatikana sta bila na prizorišču ves čas, ko so gasilci gasili. Kardinal Maglione je nato osebno poročal sv. očetu o škodi.

Ob požaru je bilo poškodovanih v cerkvi sv. Lovrenca več slik velike umetniške vrednosti. Stavba Apostolske pisarne še ni v vatikanskem sestavu in na ozemlju vatičanske države, vendar pa uživa po določenih lateranskih pogodbi pravico eksteritorialnosti.

protiletalska baterija, ki je zasedla vasa stanova-nja. Naložil je ženo in otroke na avto ter se od-peljal v kraj, kjer se je nastanil konzul.

Burna vrnitev v domovino

Med tem je nastopila prava vojna, vsa Finska je poslala vojaško taborišče in Orešnik je uvidel, da je zaenkrat nemogoče njemu kot inozemcu vsako trgovsko udeleževanje. Odločil se je na na-svet generalnega konzula dr. Šajkovića za povra-tek v domovino. Ta povratek ali bolje rečeno beg je bil tako naglo pripravljen, da so jedva ute-gnili vzeti s seboj najnujnejše stvari. — V Finski banki je moral pustiti vse svoje prihranke — pri-bližno 150.000 finskih mark, v mestu svoje bo-galo založeno trgovino. Policija mu je dala nakaz-nico za 40 litrov bencina, spotoma je konzul s svo-jimi intervencijami uspel, da so dobili še več tega goriva in tako se je odpeljal na enem avtomobilu 12 oseb — Orešnik z družino, generalni konzul dr. Šajkovič z ženo in otroci ter konzulov sin z ženo in otrokom. Peljali so se negotovosti nasproti. Pot jih je vodila čez polovico finske države do švedskega obmejnega mesta Haparanda, od tam v Stockholm, kjer je dr. Šajkovič z ženo in otroci ostal, njegov sin pa se je s svojo družino peljal z Orešnikovimi naprej do švedskega pristanišča, kjer so avto naložili na ladjo ter preveslali Baltik do Nemčije. V Berlinu je konzulov sin ostal ter se je nato podal naprej s svojo družino z vlakom Orešnik pa je nadaljeval potovanje v avtu. Tr tedne je trajala ta pot iz Helsinkov do Maribora 7000 km je prevozil, in to po silnem mrazu, ki je znašal na Finskem in Švedskem 35 stopinj pod ničlo, po zasneženih cestah, da so morali doskrbiti spravljati avto z lopatami iz zamekov.

O življenju na Finskem in o Fincih

Je pripovedoval g. Orešnik zanimive stvari. Je to visoko kulturni narod, ki ne pozna neismenosti. Življenjski standard je na nenavadni višini, kulturno življenje zelo živo. Helsinksi so krasno me-to, ki se je po vojni čudovito razvijalo. Cele četr-ti so podirali ter zidali namesto starih hiš mo-derne palače. Vsako stanovanje je opremljeno s centralno kurjavo, kopalnico, toplo in mrzlo te-kočo vodo. Zaslužek je dober, pa tudi življenje je temu primerno drago. Stanovanje dveh sob in ku-hinje stane v Helsinkih 2000—2500 mark, kar od-govarja našim 3000—4000 dinarjem. Temu primer-ne so tudi cene življenjskih potrebščin in obleke. Blagostanje v državi je bilo veliko. Finci pa so za našo pojme čuden narod. Kljub visoki kulturi je njihova narava za nas nepojmljiva. Je to narod, hladen kot kamen, ki ne pozna usmiljenja. Ze mlad deček dobi v roke bodalo »puko«, ki po-tem spremlja vsakega Finca vse življenje in s ka-terim hitro sam poravnava vsak spor ali obračun. Tudi je kriminalistika pri njih precej velika. — Gangsterski napadi po ameriškem načinu so bili v Helsinkih prav pogosti. Kljub vsemu temu pa je bilo življenje pri njih prijetno in dobro in Orešnik bi bil ostal tam za vedno, da ga niso pregnali ne-predvideni tragični dogodki. Sedaj se je zopet zna-šel v domovini brez pravih sredstev, z velikim dru-žino. Spet bo moral začeti z delom svojih rok. Ži-tno znova, da si ustvari novo eksistenco. Misli na Belgrad, kjer bi rad začel s svojim avtomobilom obrt avtovozov. — Morda mu bo uspelo ter bo končno našel v svoji domovini mir in si dokončno uredil življenje.

Od tu in tam

Buren šhod je imel v Gornjem Milanovcu predsednik JNS Peter Živkovič v družbi Jova Banjanina, Ilija Mihajloviča in drugih. Ko so govorili prišli v dvorano, so se oglašali opozicionisti in klicali proti JNS. Podobne nevednosti so se pripetile zlasti med govorom Banjanina, ki je ostro odklanjal sporazum med Srbi in Hrvati, kakor sta ga sklenila dr. Maček in Dragiša Cvetković. — Prvak demokratske stranke dr. Boža Markovič, pa je na shodu v Užicah ponovno obravnaval vprašanje koncentracije vseh demokratskih sil v naši državi in dejal, da je treba spričo zunanje-političnih nevarnosti strniti vse sile, da bodo zmerom pripravljene, kadar bi se od zunaj pojavila nevarnost za državo. Po Markovičevem mnenju je demokratska stranka zmerom pripravljena razgovarjati se o sodelovanju in glede dela za sporazum, da bi se odstranile iz javnega življenja zadnje setce nesporazumov.

Vsa železniški promet v naši državi se mora zaradi silnega mraza boriti z velikimi težavami. Ponekod so snežni zameti onesposobili proge, večimoma pa je hud mraz povzročil velikih zamud. Tokrat ni izvzeta nobena pokrajina v državi, kajti mraz je povsod okrog 20 stopinj. Posebno velike zamude imajo vlaki, ki prihajajo v Slovenijo iz Belgrade.

350 letnice ustanovitve ruske pravoslavne patrijarhije so proslavili slovenski belgajski Rusi. Slavnost se je začela s službo božjo, katero je bil ruski metropolit Anastazij ob asistenci več srbskih pravoslavskih duhovnikov. Nato je bilo zborovanje, na katerem sta metropolit Anastazij in srbski bogoslovni profesor Dimitrijevič govorila o zgodovini ustanovitve ruske pravoslavne patrijarhije in poudarjala, da je prav ta institucija znala prihraniti Rusiji marsikatero težko preizkušnjo. Spominjali so se tudi zadnjega ruskega patrijarha Tihona, ki je bil po težkih preganjanjih pod boljševiki l. 1924 umrl.

Svojega očeta pijanca je zadavil šestnajstletni sin Milutin Milošević iz vasi Mačkovec pri Kuršumljiji. Njegov oče je bil nepoboljšljiv pijanec, ki je pijan počenjal v hiši najbolj grozotne stvari. Pretepel je po vrsti vse otroke in ženo in jih ponavadi poglaval sredi noči iz hiše. Pred dvema dnevoma jo je spet primahal popolnoma pijan. Pretepel je vso družino in nato otroke in ženo vrzel iz hiše, da so vsi moč prebili zunaj v mrazu in snegu. Ko so se zjutraj vrnili, jih je spet poglaval. Nato pa je začel piti žganje in nazadnje zaspal. Ko je šestnajstletni sin Milutin videl očeta spečega, je vzel vrvi in jo očetu natakal na vrat. Potem je zadržal in tiščal toliko časa, da je oče umrl.

Skopljanska občina je šele sedaj dobila svoje štatute za notranjo upravo. Obnem je bil v občinskem odboru izglasovan soglasno pravilnik, po katerem so se uredile plače mestnih uslužbencev in delavstva. Pravilnik je v mnogem podoben pravilniku za državno uradništvo in pa pravilniku belgajске občine. Občinski odbor je obenem tudi sklenil, da bo delavstvu povišal mezde za 15 odst. Vse prejšnje občinske uprave so se lotevale izdelave mestnih statutow, pa vselej se je stvar ponovila, ker so igrane krajevne politične razmere glavno oviro za sprejetje prepotrebnih uredb za organizacijo mestne službe in za končno ureditev položaja uradništva.

Spor med pravoslavima škofoma Platonom in dr. Nikolajem je vzbudil med pravoslavno javnostjo velik odmev. V časopisu so se pojavili članki, iz katerih zveni, da javno obtoževanje med dvema škofoma ne more pravoslavni cerkvi prinesiti nobenih koristi, temveč zgolj škodo. Vsi, ki so se v javnosti oglašili, so se zavzeli za škofa dr. Nikolaja Velimiroviča in poudarjali, da so vsi napadi škofa Platona nanj neutemeljeni, zlasti pa niso na mestu besede, da je dr. Nikolaj razkolnik in sovražnik pravoslavja. Obnem se je začela tudi gonja proti škofu Platonu, češ da njegova preteklost ni tako kristalna čista, da bi mu dovoljevala javno obtoževanje drugega škofa, ki ga srbski pravoslavni verniki spoštujejo kot najbolj vnetega boritelja za pravoslavje in za srbstvo. Končno je morala ta stvar doživeti svoj odmev tudi v vodstvu pravoslavne cerkve, kajti rečeno je bilo, da bo patrijarhija uvedla preiskavo in tako ugotovila krivdo, zakaj je do tako neljubih dogodkov prišlo. V srbsko javnost so bili tudi vrženi glasovi, da bi se moral škof Platon spričo svojih neutemeljenih obdolžitev odpovedati svoji škofovski časti, nikakor pa ne oditi v Banjaluko in tam prevzeti škofovsko mesto, kateremu da ni dostojen.

Jasno izjavo o svojem delu za preosnovo našega davčnega sistema je podal v Sarajevu finančni minister dr. Juraj Sulej. Rekel je med drugim: V nobeni državi nima finančni minister dolžnosti dajati izjave in pisati, temveč ima dolžnost poskušati možnost, da pokrije potrebe države. Tudi jaz sem vse, kar sem do sedaj storil, storil tako, kakor mi nalagajo interesi države. In vsakdo, ki misli, da se bo upravljal v katerih leže življenjske koristi države, naj si posledice pripiše sam sebi. Po zadnjih davčnih prenosih bo plačal tisti, ki ima. Tisti, ki nima, ne bo plačal nič. To zahteva tudi socialna pravica. Seveda nisem hotel šteti kapitala. — Glede novih trošarin na vino in žganje pa je dr. Sulej izjavil: Najprej bi rad poudaril, da je poglavitna stvar v tem, da se kmet ne pusti zapeljati. Kmet je absolutno zaščiten. To s tisoč proti sto jamčim. Kmetu proizvajalca ne bomo prizadeli. Njemu lastnega vina, kadar ga prodaja, ni treba prijavljati, temveč bo moral storiti to smo takrat, kadar gre za zaloge vina. Ukrep, s katerimi se uvaža trošarina, se tičejo samo lastnikov kleti, nikakor pa ne kmetov proizvajalcev.

Kmetijska zbornica v Sarajevu je bila na svojem zasedanju sklenila, da ne bo pristopila v zvezo zbornic v naši državi. Kmetijski strokovnjaki v Sarajevu so namreč mnenja, da bo to zveza kmetijskih zbornic spet nova birokratska ustanova, ki bo razvoj kmetijstva bolj ovirala kakor pa pospeševala. Posebno pa se čudijo, da vodi to zvezo predsednik vojvodinske kmetijske zbornice Milan Badžak, ki je na neopojen način prišel do svojega mesta. Badžak je namreč trgovec in izvoznik.

Primanjkljaj v združenju hrvaških elektrarn Zagreb-Karlovac postaja vsak dan večji. — Inž. Marcel Skulji, ki je izginil iz Zagreba, je ušel čez mejo v Albanijo na ta način, da si je na Ohridskem jezeru izposodil čoln in se z njim prepeljal na albansko stran. Skulji je bil veliki pustolovec, ki je ne samo s svojimi, temveč tudi s tujim denarjem prerad špekuliral. Udeleževal se je vsake akcije, kjer bi se dalo hitro zaslužiti. Iz blagajne elektrarne je po dosedanjih preiskavah izmaknil 800.000 din. Skulji je bil najbolj vnet pristaš Dimitrija Ljotića in se zmerom boril proti dr. Mačku.

Arkadij Averčenko: »Kupčija s smrtjo«

V soboto zvečer je ljubljanska Drama uprizarila tridejansko komedijo ruskega pisatelja Arkadija Averčenko. Avtor je znan našemu širšemu občinstvu kot odlični pisec krajših humorističnih podietkov, v katerih sicer ni tako odkrito žolčen kakor Mihajl Zoščenko, vendar pa razpolaga z enako imenitnim risarskim darom in z enako dobrim smislom za tipičnost oseb, dogodkov in ravnanja: za slabo, za dobro, za smešno, za koristno, za škodljivo, za lepo in grdo. Zoščenko se nam zdi mož, ki ve, zakaj šiba to ali ono plat človeške slabosti kakor se javlja v kolektivu in ki se dobro zaveda naloge, ki jo s svojim neizprosnim želim opravlja. Averčenko pa se nam predstavlja bodisi v feljtonih, bodisi v komediji, ki smo jo videli v soboto zvečer v ljubljanski Drami kot ljubezniv, prav nič togo ten karikaturni človeških pomanjkljivosti in nerodnosti, smešitelj brez prave ostrine, pripovedovalec, ki v zgodbi nepopolnosti ne biča z jezo, ampak jo predstavlja tako, da se nam mora v prvi vrsti zdeti smešna vredna, ne pa zopna in srd vzbujajoča.

Na »Kupčijo s smrtjo«, njegovo tridejansko komedijo, smo bili v resnici radovedni, saj je med nami le redko kdo, ki ne bi bil preal vsaj ene ali dveh njegovih prikupnih, res precej rahlo satirnih zgodbic. Pričakovali smo, da nam bo v »Kupčiji s smrtjo« avtor podal precej verjetno jasnejšo sliko o svojem svetovnem gledanju in hotenju — svojo tipičnost, kakor nam jo je bil v krajših sestavkih nemara zakrival s prijetno zgornostjo in nedolžnim, le dovipu in smehu služnim gledanjem. Gledališče je bilo — lahko rečemo — dosti boljše zasledeno kakor je ponavadi ob premierah. Občinstvo pa ob kraju nikakor ni odhajalo niti približno tako zadovoljno kakor z marsikatero druge premiere, ki smo jo videli v letošnji dramski sezoni.

»Kupčija s smrtjo« je občinstvo razočarala v precejšnji meri. Še enkrat se je pokazalo, da je treba smov, ki je kolikor toliko integralno vezana za neki čas in za neke razmere, obravnavati z vso ostrnostjo, da jo je treba osvetliti brez varčevanja in podrti sestavne elemente, kolikor se jih le da, po potrebi tudi pretirati — če hoče obstati in nekaj pomeniti za trajnost. Način, s katerim pa je ravnal Averčenko, je odpuvedal. »Kupčija s smrtjo« nam je razodela avtorja, prijaznega in dokaj spretnega anekdotika, ki razpo-

laga s prijetnim smislom za smešno v malenkostih in ki mu za večji tekst manjka vztrajnosti v grajanju ter jezi. Manjka pa mu tudi zgolj tehnične spretnosti, saj neštetokrat v tem delu lahko mirno in nezmotljivo napovemo, katere osebe bodo zdaj stopile v akcijo in kaj nam bodo napovedale. »Kupčija s smrtjo« je kolikor toliko zabavna koserija, za komedijo, za odrsko delo pa ji manjka moči in odrskega znanja. Nihče ne more zanikati, da je v delu precej stavkov, ki se odlikujejo s krasno duhovitostjo in izvirnostjo, vendar pa se zastoj trudijo, da bi rešili komedijo in ji pri gledalcih pomagali do pozitivnega dojma. Stari anekdotik se zaman trudi, da bi ves čas vzdržal napetost, zato mu pri za njegove sposobnosti in značilnost ustvarjanja preobširni nalogi manjka moči. Zgodba se mu razbija kljub temu, da se mu je posrečilo iz nastopajočih napraviti v »toku dogodkov« v glavnem živem, pristnem, močnem osebe. Nekaj teh oseb je prav izredno posrečenih — tako zlasti Zoja, Taldškinova sestra, Taldškinova žena Olga, dalje še Taldškin sam ter Glibovič. Kot dogajanje in dramska zaokroženost pa »Kupčija s smrtjo« prav gotovo ni mogla ogreti nobenega gledalca in ga prav gotovo tudi ne bo.

Naslovno vlogo je v mejah možnosti, kakor jih daje, rešil Lipah odlično. Imenitnega Kazanceva je po besedni predlogi potuhtal in srečno izpeljal Jan. Z. Glibovičev je Daneš spet postavil res krasno figuro — desetkrat bolj po svoji kot po Averčenkovi zaslugi. Zoja, edina strogo dosledno, polno in z nadpovprečnim talentom napisana vloga, pa je dobila v A. Levarjevi najmanj kongenialno, izredno okretno in iznajdljivo interpretko. Prav dobra je bila Olga v zasledbi Glibovičeve, ki ji take vrste vloge že od nekdaj leže, v zadnjih časih pa se je v njih še izpopolnila in jih prinaša s samostojnostjo in zrelostjo, ki zasluži vsa priznanja. Tudi ostali, Jerman, Prestetnik, Bratina, V. Juvanova, Rakarjeva in Vertin, so z rezultati svojega dela pokazali, da se niso bili prav nič pomišljali za delo zgrabiti resno in vestno, kljub temu, da so prav gotovo čutili njegovo sekundarno vrednost.

Režiser Jože Šest je delo izpeljal gladko, dasi ni znal zakriti preočne odrske mehaničnosti, kakor se je kot pretežki problem že v pisnem delu otepala Averčenko.

»N' mav čez izaro«

Iz Svetne vasi pišejo: Doslej je v naši občini obstajala posebna zadruga z naloge, da bi omogočila drenažna dela. Sedaj je deželna vlada potrdila pravila nove zadruge, ki ima pred seboj prav hvalen delokrog: z njeno pomočjo bodo izsušili okroglo 53 hektarjev tukajšnjega močvirja. Za dela je predvidenih skupno 145.000 mark. Verjetno pa je, da bo drenažna dela prevzelo tukajšnje taborišče obvezne delovne službe, s čemer bi se regulacijska in izsuševalna dela počela na polovico proračunske vsote. Zadruga bo hkrati skušala za dela zainteresirati tudi državo in jo prositi za prispevek. Po izsušenju bo pridobil nov košček rodovitne zemlje.

V Borovljah je izbruhnil v bližini mestne cerkve požar. Zgorelo je gospodarsko poslopje pri p. d. Cemru. Ker se je ogenj izredno hitro razširil na vse poslopje, niso mogli ničesar več rešiti. Požar so zanteli otroci, ki so se igrali na skednju z vžigalicami. Posestnik Kerše trpi znatno škodo.

Kakor poroča »Koroški Slovenec« je politična oblast za Koroško pregledala in odobrila letošnje Mohorjeve knjige. Pač pa je ostalo odprto vprašanje, če bo devizna centrala odobrila potrebne devize za plačilo knjig. Če tega dovoljenja ne bo, naročniki ne bodo mogli prejeti svojega običajnega knjižnega daru.

V deželni bolnišnici v Celovcu je te dni umrla najstarejša Korošica, 100 letna Barbara Blažun.

Hacetove počitnice v mirnem tržiškem kotu

Križa, 1. jan. 1940. Skoro ne bi bilo prav, če se tudi ob novem letu ne bi spomnili takšnega junaka, kakršnega se je izkazal v starem letu razbojnik Hacet. Zaman je dozdaj ostalo vse stikanje naših orožnikov in drugih, ki imajo to neprijetno dolžnost, da iščejo takšne podobne zločince. O Hacetovih zločinih je že kar odveč govoriti, kajti ta možakar je zdaj po širni slovenski deželi že toliko znan, da vsak, kdor o njem sliši, takoj ve, za koga in za kaj gre.

REŠ, nad vse prevečan titek je to v vsakem oziru. Ni se izkazal samo v tem, kako si zna na nepoten način pridobivati denar in drugo, kar vsakemu prav pride, pač pa tudi v svojem skrivanju. Dozdaj res ni moglo trditi, da bi mu kaj kmalu prišli na sled. Pot za seboj si je zna tako izgladiti, da oblastem uspešno meša »strence«. Po vseh poročilih, kar jih je bilo dozdaj objavljenih, se zdi, da je le redko komu tako dobro znana naša slovenska dežela tako natančno, kakor njemu. Zadnjič smo brali, da se je potikal po Dolenjskem, nato se je spet pojavil na Gorenjskem v okolici Begunj, nekaj dni zatem so ga videli v Kranju, pa spet na Štajerskem in že se je pojavil tudi v tržiškem kotu na Gorenjskem. Potem je odhod brz izginil, ker se mu je baje zadelo, da so mu postala tla prevoča. Po Trzišču je krožil glas, da se je oglašil pri nekem čevljarju, tu pa da je v pravem trenutku še izvolil nevarnost ter skočil 8 metrov visoko skozi okno in izginil. Nekaj časa so Trziščani in okoličani govorili o njem, potem pa je znova vse potihnilo.

Za božične praznike pa so ga, za čuda, spet videli v bližini Trzišča. Nač ga je dala in gozdovi, iz katerih se je pikradel od breške strani proti Kovorju. Ustavil se je takoj pri prvi hiši, tik ob robu gozda ter »ponožno«, kakor on zna, prosil vbojajme. Dobri ljudje so se ga usmili, mu dali večerje in prenočišče. Ko pa se je drugi dan hvalčno poslovil od gostoljubne hiše, se je gospodinjji posvetilo, da je nekoč videla tega človeka naslikanega v »Slovenca«. Takoj se je spomnila, da ponižni, razmeroma mladi in postavljen prosjak ne more biti nihče drugi kot Hacet. Razumljivo je, da jo je ob tej misli kar malo zabeležilo. Vse je pretankila, da bi ugotovila, če ji neznaneč ni morda kaj odnesel. Kar odleglo pa ji je, ko je našla vse v redu. Neznaneč, skoro gotovo res Hacet — vsaj tako se zdi po vsem pripovedovanju — je spet izginil. Najbrž se res ne drži prav daleč odid in si je za praznike privoščil tudi malo počitnic v mirnem tržiškem kotu. Zavohal je morda, da ga tu, že zaradi praznične tišine gotovo ne bo nihče motil. Potemtakem je pa Hacet res gospod, ko si za praznike tudi privoščil mirnega počitka daleč proč od velikih mest, v prosti in mirni zimski naravi.

Napotrebna draginja in neprimerno dviganje cen

Prav za vstop v novo leto smo izvedeli nekaj res »veselih« novic. Cela vrsta živil se bo podražila, zlasti pa se bodo podražile cene kolonialnemu blagu. Zdj bomo doživeli podražitve takole po 50 par do 1 din pri vseh teh predmetih. Človek se mora po pravici jeziti, ko zve, da bodo razne kavarne in »gostilne« povišale cene za 50 par pri skodelici črne kave, ravno tako pa bodo tudi za podoben denar prodajale dražje tudi razne opojne pijače, ki jih izdelujemo doma! Če so že zrastle cene pri kilogramu tega ali onega predmeta za toliko in toliko, potem prav gotovo ne gre, da bi lastniki gostinskih obratov kar tako zviševali — za 50 par pri skodelici kave ali pri šilcu žganja! Na ta način bodo gostilničarji in kavarnarji lahko zaslužili, čeprav bodo za kilogram te ali one reči dali po 2 ali 3 din več kakor prej, tudi po 50 do 100 odst. več kakor so pa prej! Merodajni krogi naj bi se nekoliko pozanimali za te reči in preprečili nepravilnosti!

Celjske novice

Podjetje Avtobus mesta Celja je na zadnji seji upravnega odbora sklenilo, da bodo prejemale od 1. dec. naprej vsi nameščenici posebno draginsko doklado. Ta znaša okoli 10 odst. Razen tega bodo nameščenici sprejemali za vsakega nepreskrbljenega otroka 30 din mesečno.

V cerkvi sv. Martina na Teharjih pri Celju je odbor za postavitev spomenika padlim vojakom dal vzditi spominski plošči. Odkritje in blagoslovitev bo meseca januarja. Ob tej priliki bodo obdarili tudi svoje padlih, ki jih je na Teharjih precej. Stroški vzidanja plošč presegajo 9000 din.

Zadružna zveza je priredila v Celju v hotelu Evropa tridnevni tečaj za tajnike, oziroma poslovodje in vodilne odbornike. Tečaja se je udeležilo 50 ljudi iz celjskega okrožja, kar je vsekakor lepo število. Na tečaju so imeli važne gospodarske referate gg. dr. Ceferin, Tirš, Urbanija in ravn. g. Gabrovšek.

Za obmejno šolstvo so darovala Združenja trgovcev za mesto Celje 4000 din, okrajna združenja pa 1000 din.

Naše kmete opozarjamo na razpis celjske mestne občine, ki razpisuje dobavo 800 komadov brezovih metel. Ponudbe je vložiti na mestnem poglavarstvu.

»Via mala« na celjskem odru. Narodno gledališče v Mariboru bo uprizorilo v petek, dne 12. januarja v celjskem gledališču dramo »Via mala«. Predstava je za abonma. Neabonenti dobe vstopnice v predprodaji v Slovkovski knjižarni.

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 3. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Vesel drobiž (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Harmoniko igra Iv. Magister — 14 Poročila — 15 Slov. glasba, igra Radij. orkester — 15.40 Božje razodetje v prirodi in zgodovini (Fr. Ternežlav) — 16 Napovedi, poročila — 16.30 Nac. ura — 19.00 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Komorni trio (gdi. F. Ornikova, prof. M. Lipovšek in prof. Sedlbauer)

Sreda, 3. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Odmevi iz Češke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Pisana šara (plošče) — 14 Poročila — 16 Mladinski ura: a) Zakaj sem postal sodnik (dr. Julij Felclacher); b) Slovenski literarni zemljevid (prof. Fr. Vodnik) — 16.40 Davčna knjižica (St. Voljo) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljublj. opere: v 1. odmoru: Glasbeno predavanje (V. Ukmar); v 2. odmoru: Napovedi, poročila.

Koledar

Danes, torek, 2. januarja: Ime Jezusovo. Sreda, 3. januarja: Genovefa, devica.

Obvestila

V roku od 1. do 31. januarja 1940 morajo vložiti napovedi na predpisanem tiskanem obrazcu

1. za pridobnine:

davčni zavezanci pridobnine in posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II zakona o neposrednih davkih

2. za davek na poslovni promet:

a) pavšalisti splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka na luksus; b) knjigasi splošnega in skupnega davka na poslovni promet. Ti morajo vložiti prijave ter napovedati promet minulega leta 1939.

3. rentinino:

davčni zavezanci, ki niso obdavčeni po kaki drugi davčni obliki od dohodkov in obrestih, rentah in drugih imovinskih predmetih. Prijaviti je dohodek iz leta 1939.

Kdor napovedi ne vloži v roku od 1. do 31. januarja 1940 bo plačal kazen 3% odmerjenega osnovnega davka, a 10% kazen če napovedi ne vloži niti na osebni poziv v roku osmih dni.

Druga podrobna navodila so razvidna iz pozivov nabitih na uradni deski mestnega poglavarstva in davčne uprave.

Vsi delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znakah, se vabijo, da v smislu določil razpisa ministrstva financ z dne 10. septembra 1929, št. 83.390 predložijo v januarju 1940 pristojni davčni upravi Ljubljana-mesto v pregled knjižice uslužbenskega davka za leto 1939. Če ne predložijo knjižice, se bo proti njim postopalo po čl. 139 odnoso v primeru davčne utajbe po čl. 142 zakona o neposrednih davkih.

Vsi poslodajalci v Ljubljani, ki zaposlujejo hišno služabnico, se vabijo, da si nabavijo najpozneje do 31. januarja 1940 davčne karte za leto 1940. Kdor ne bo nabavil davčne karte ali je ne bo nabavil pravočasno, bo moral plačati kot kazen 5 kratni znesek rednega davka. Karte se kupijo pri davčni upravi Ljubljana-mesto, štev. 14. II. nadst., Vodnikov trg 5. — Šef davčne uprave.

Člani šentpeterske prosvete naj se čim številneje udeležijo pogreba umrle članice ge. Marije Urh. Pogreb bo v torek 2. januarja ob 4 popoldne iz mestne hiše na Jegličevi cesti.

Rezervne častnike pozivamo, da se zglaste v torek 2. ali v petek 5. januarja 1940 od 17 do 19 v društveni sobi pododboru Združenja rezervnih častnikov, Zvezda, II. nadst., Kongresni trg, kjer se jim bo sporočila važna naredba komande dravske divizijske oblasti. — Pododbor Ljubljana.

Mariborski drobiž

Maribor, 1. januarja.

Napredovanje. Poveljnik mariborske orožniške čete g. kapetan J. r. Josip Sosič je napredoval v čin majorja. Čestitamo!

Na policiji — bela zastava. Že dolgo niso imeli na policiji takega miru, kakor za noveletne praznike. Nobene prijave, v policijskih zaporih pa bela zastava, to je res razveseljiv začetek novega leta.

Takim ljudem je treba posele onemogočiti. — Oblasti so dobile prijave zaradi grodega načina prevare, kakor se sedaj pogostoma dogaja na deželi. Prekupčevalec z živino 29 letni Ludvik Šilec iz Sp. Senarske pri Sv. Trojici je prišel k 68-letni posestnici Tereziji Peklar v Andrencih zaradi živinske kupčije. Posestnica je imela na prodaj par zelo lepih volov. Šilec je spravil Peklarjevo v tako zmedenost, da se ni več znašla. Lagal ji je, da cena volov dnevno pada, da ne bo čez nekaj časa sploh nič več dobila za živino, če hoče še kaj dobiti, naj mu vole takoj proda. Posestnica se je res ustrašila ter je sklenila z njim kupčijo. Šilec ji je plačal za enega vola, ki je tehtal 744 kg po 2.75 din, za drugega, ki je tehtal 684 kg, pa ji je dal 4 din za kg žive teže. Pozneje so so sedje posestnik podučili, da bi bila dobila za vole mirno 5 din za kg žive teže. Po tej ceni so oni prodali dosti slabše vole, kakor so bili Peklarjevi. Šilec je na ta način opeharil Peklarjevo najmanj za 2500 din. Dal ji je are samo 1000 din, potem pa je prišel po vole, ko posestnica ni bilo doma ter jih je na skrivaj odpeljal. Ostanek kupnine pa je še sedaj dolžan. Ko so ga orožniki prijeli, jim je odkrito priznal, da je pri tej kupčiji zelo dobro zaslužil, o svoji žrtvi pa je samo cinično dejal »zakaj pa se je dala opehariti«. Šilec je znan, da rad goljufa in spravlja na limanice stare ljudi. Takim pijavkam našega kmečkega človeka bi bilo treba enkrat za vselej onemogočiti njihov posel.

Vsem prijateljem in znancem sporočam žalostno vest, da je Bog 31. decembra 1939 poklical po večno plačilo moje dobro mater

Marijo Kres

Truplo blage pokojnice bo v torek, 2. januarja, ob 9 blagoslovljeno v Vavti vasi ter nato prepeljano v Št. Peter pri Novem mestu, kjer bo v sredo 3. jan. ob 9 dop. položeno k večnemu počitku. Dobro mater priporočam v molitev. Vavta vas, dne 1. januarja 1940.

Jože Kres, župnik.

Šport čez nedeljo

Za novo leto smo bili brez športa

Športni kronist nima veliko poročati. Bila sta sicer dva lepa in prosta dneva, ki bi bila kakor nalašč za športne prireditve, toda slovo od starega leta je tudi večina športnikov praznovala tako kakor drugi ljudje. Tisti, ki so šli za ta dva dni na Gorenjsko, se niso kesali. Imeli so najlepše vreme in prav dober sneg. Oficialnih zimskih športnih prireditev ni bilo, pač pa so klubi izrabili dneve od božiča do novega leta za tečaje svojih članov. Tako so imeli vsaj po prijavah svoje tečaje. ASK Gorenjec klubski mladinski tečaj v alpski kombinaciji, na Črnem vrhu. Smučarski klub Ljubljana tečaj za skoke in teke na Pokljuki in SK Ilirija tečaj za smuški teke v Planici. Tečajniki so imeli vreme nad vse ugodno in v prejšnjem tednu so se lahko mnogo naučili. Svoje znanje bodo morali kaj kmalu pokazati. Že s prihodnjo nedeljo se začne čas najvažnejših in največjih smučarskih prireditev.

Da pa vendar nismo za ta dva dni ostali povsem brez športnih rezultatov, so poskrbeli drugod.

Nogometaši

Bata : Ujpest 2:2 (2:0)

Na zasneženem stadionu Bate v Borovem je odigral budimpeštanski Ujpest četrto tekmo na svojem božičnem gostovanju v Jugoslaviji. Topot je igral proti SK Bati. Ta tekma se je končala neodločeno z rezultatom 2 : 2. Gostje so zaigrali zlasti prav dobro v prvi polovici. V tem času so dali v teku dveh minut tudi oba gola. V drugem polčasu so se domačini malo razgibali in izravnali rezultat. Nato je pa igra začela postajati surova in groba. Najprej je leto krilo Bate v naletu lahko poškodoval golmana Ujpešta. Na igrišču se je pričelo krenje, nakar je sodnik zaradi neke žalitve izključil srednjega napadalca gostov. S to sodnikovo odločitvijo pa moštvo Ujpešta ni bilo zadovoljno in je kompletno odšlo iz igrišča pet minut pred koncem. Maloštevni gledalci — bilo jih je komaj 100. — ljudem se pač ne da stati v mrazu poldrugo uro na igrišču — so proti nepričakovanemu odhodu gostov ostro protestirali.

Szleged : Žak 4:0 (1:0)

V Subotici je v nedeljo gostoval madžarski nogometni klub Szeged iz Segedina. Nastopil je proti Žaku in ga premagal z 4 : 0. Gostje so bili v vsakem pogledu mnogo boljši od domačinov. Zlasti se je odlikoval golman Tot, večkratni reprezentant Madžarske.

Vitez : Radnički 1:1

V Kragujevcu je gostoval v nedeljo Vitez iz Zemuna. Vodilni gol so dali domačini, toda Zemunci so v drugem delu izenačili. Tekma se je končala neodločeno, kar tudi — povsem odgovarja sposobnostim obeh moštev.

Hajduk išče trenerja

Po poročilu »Českega Slova« bo odšel bivši znameniti češki reprezentanec — srednji napadalec Sobotka v Split, kjer bo prevzel mesto trenerja. Splitski listi so že pred časom pisali, da vodi Hajduk razgovore z nekim češkim no-

† Jurij Petrovčič, zadnji župan samostojne viške občine

Na svojem domu v Rožni dolini je včeraj umrl zadnji župan samostojne viške občine, g. Jurij Petrovčič.

Žalostna vest se je hitro razširila in vzbudila splošno sočutje, kajti mož je bil na Viču znana oseba in njegovo prizadevanje za Vič ni ostalo brez uspeha.

Politično sicer ni pripadal nam, vendar je z nami sodeloval v občinskem odboru in moramo reči, da je to sodelovanje bilo uspešno, prijateljsko in odkritosrčno. Po postavi korenjak, srčno pa zelo blag človek, župan Petrovčič sicer ni imel posebne šolske izobrazbe, po poklicu je bil mizar, bil pa je izredno bistroumen človek, ki se je udeleževal v občinskih poslih predmetne občine Vič z velikim uspehom. Njegovo županovanje nosi pečat velikega napredka občine, dela ki so bila izvršena pa ob nizkih proračunih imajo tem večjo vrednost in kažejo dalekovidnost, s katero se je odlikoval.

V občinskem odboru je sodeloval okoli 25 let, od tega kot župan 13 let. Pod njegovim županovanjem se je izvršila elektrifikacija občine, vpeljan je bil vodovod proti malenkostni odškodnini porabe vode, zgrajena je bila kanalizacija, izvršen je bil nakup sveta na katerem stoji danes nova meščanska šola in zidana je bila kolonija Stan in Dom v Rožni dolini. Posebno vneto in z veseljem je deloval v kraj. šolskem odboru še preje kot odbornik in kasneje kot predsednik.

Poleg njegovega dela na polju občinskega gospodarstva je sodeloval tudi pri Olepševalnem društvu v Rožni dolini, saj je bil soustanovitelj današnje Rožne doline, ker je zgradil eno prvih hiš v tej naselbini. Kot član Pripr. odbora za ustanovitev viške fare si je tudi tukaj s svojim delom pridobil zaslug.

Moža, ki si je s svojim javnim delom v korist vseh občanov stekel toliko zaslug, ki je ob koncu županovanja moral preživljati zaradi svoje dobrosočnosti in zaupanja grenke a nezasluzene očitke, bo viška javnost ohranila v lepem spominu, svojcem pa izražamo naše sožalje.

gometasem, ki bi igral na obenem prevzel mesto trenerja. Če je gornja vest resnična, bo Hajduk v prihodnji sezoni s Sobotko mnogo pridobil.

Popovič, novi drž. boksarski prvak

V soboto zvečer je bila v Belgradu borba za državno boksarsko prvenstvo v srednji kategoriji. Naslov je branil dosedanj prvak Stevan Jakšić proti novemu aspirantu Popoviču Luki. Proti pričakovanju pa je bil Popovič Luka neprimerno boljši in si je od 12 krogov odločil 9 v svojo korist. Popovič je v sijajni formi in je bil mnogo točnejši, hitrejši in odločnejši kakor dosedanj prvak. Zmaga Popoviča je bila povsem zaslužena. Borba je bila izredno zanimiva do konca, ker so ljudje do zadnjega računali, da bi utegnil Jakšić premagati Popoviča s knock-outom.

Tekmo je gledalo okoli 2000 gledalcev, ki so novega prvaka navdušeno pozdravili. Jakšić je dobil za borbo 10.000 din, Popovič pa le 2000 — in pa naslov državnega boksarskega prvaka v srednji kategoriji.

Tekma za hrvaški pokal:

Gradjanski : Zagreb 20:0!

Zagreb, 1. jan. Zadnji dan lanskega leta je bila odigrana v Zagrebu tekma za hrvaški pokal med Gradjanskim in moštvom Zagreba, ki je prej premagal Avisu. Gradjanski je hudo porazil moštvo Zagreba z 20:0 (9:0). Enajst golov je zabil Wöhl, 7 Cimermančič, 2 pa Antolkovič.

Italijansko prvenstvo

Nedeljsko italijansko nogometno prvenstvo je prineslo naslednje rezultate:

Juventus : Venezia 1 : 0 (0 : 0).
Bologna : Napoli 1 : 1 (1 : 0).
Nova : Liguria 1 : 1 (1 : 0).
Lazio : Ambrosiana 1 : 1 (0 : 1).
Milano : Roma 3 : 0 (1 : 0).
Genova : Triestina 1 : 0 (0 : 0).
Bari : Torino 2 : 2 (1 : 1).

Na prvenstveni tabeli vodi še vedno Bologna z 18 točkami. Sledijo Lazio 16 točk, Ambrosiana 16 točk, Milano 15 točk, Genova 15 točk in Triestina s 14 točkami.

Nekateri važnejši športni dogodki v letu 1940

Naše smučarje bo nedvomno zanimal obširen program, ki so si ga zastavili Italijani za letošnje smučarsko sezono. Športni odnosi z Italijani so se v zadnjem času močno izboljšali in zelo verjetno je, da se bodo naši mednarodni športni odnosi v zimskem športu omejili zaradi vojne predvsem le na Italijane. Zato navajamo danes nekaj važnejših smučarskih tekem, ki jih bo v letošnji sezoni priredila italijanska smučarska zveza.

Dne 5. in 6. januarja smuk in slalom v Sestriere.

Dne 7. januarja smuk v Ponte di Legno in isti dan skakalne tekme v Sestriere.

Dne 19., 20. in 21. januarja tridnevni smuk v Sestriere.

Dne 28. januarja spominski Sertorelljev smuk v Sondriou.

Dne 4. februarja smuk v Cortini d'Ampezzo. Od 15.—17. februarja smuk in skoki v Roccaraso.

18. februarja smuk v Ponte di Legno.

2. in 3. marca smuk in slalom v Selva Gardena.

10. marca smuk v Cersinuo, 17. marca v Secco, 24. marca pa spet v Sestriere.

Od 25.—31. marca šestdnevni smuk v Abetoneu.

7. aprila velesmuk iz Marmolatte, tedaj kasneje smuk iz Sella Neve in 21. aprila smuk v Aostu.

S smukom v Cortini d'Ampuzzo pa zaključijo Italijani svojo smučarsko sezono. Kakor je vidi, italijanska smučarska zveza predvsem forsira alpske discipline.

Iz Londona poročajo, da sta pri mednarodnem turnirju v Indiji v igri dvojice zmagala nišarjaka Punčec Franjo in Mitič Drago.

Kako so si v Mariboru voščili

Za današnje čase primerno: »Da bi v novem letu ne doživeli vojne«

Maribor, 1. januarja. Zopet je za nami Silvester, vesel in bučen, kakor da živimo v normalnih časih. Bil je še živahnejši in veselejši, kakor druga leta. Ljudje so iz obupa nad hudimi časi in iz strahu pred bodočnostjo postali razposajeni ter so si privoščili to, kar bi si bili drugače morda odrekli. Bil je ves Maribor na nogah. Mnogi so vrele po mestu sem in tja mimo razsvetljenih dvoran, kavarn, restavracij in gostiln, vso noč so bile ulice živahne, kakor po dnevi. Ljudje so se prelivali iz lokala v lokal, od veselice do veselice in povsod je bilo šumno in hrupno, veselo in razposajeno. Letošnje vino je izvrstne kakovosti in to se je poznalo tudi pri razpoloženju ljudi. Posledice so bile najbolj vidne v zgodnjih jutranjih urah, ko so se pomikale po ulicah proti domu majajoče se sence v takem številu, da so morali stražniki v resnici gledati skozi prste. Nebroj je bilo teh silvesterskih prireditev v nočnejši noči. Med najprijetnejšimi je bilo spet silvestrovanje »Slov. pevskega društva Maribor«, ki je postalo tako tradicionalno, da je dvorana na Aleksandrovi cesti 6 vsako leto za tako prireditev lasti pretesna. »Maribor« je svojim mnogoštevilnim prijateljem priredil spet prijetno presenečenje v obliki vesele igrice in drugih zabavnih točk, ki so pomagale, da je dobro volja proti polnoči priklopela do vrhunca. Prav dobro so se imeli tudi

tisti, ki so dočakali novo leto v gledališču, kjer je bilo na koncu veselo zbranje lepih daril. Jadranasi so silvestrovali do poznih nočnih ur v Narodnem domu, mariborski grafičarji so bili zbrani v kazinskim dvoranu. Športniki so bili na silvestrovi noči ISSK Maribor v kavarni Astoriji. Skoraj vsako društvo je imelo svojo prireditev. Zanimivo pa je, kako so si ljudje voščili Novo leto. Skoraj vsak drugi je želel pri svojem voščilu »da bi v novem letu ne doživeli vojne«. Voščilo, ki je res pomembno in v današnjih časih najprimernejše.

Slovensko silvestrovanje v Belgradu

Belgrad, 1. jan. m. Snočnje silvestrovanje je letos v prestolnici poteklo vendar nekoliko mirnejše kot druga leta. Toda kljub temu so vsa društva in vse organizacije imele svoje noveletne prireditve, med njimi tudi obe slovenski društvi: Prosvetno društvo in Društvo Slovencev. Na silvestrovanje v Prosvetnem društvu, ki je bilo v Ruskem domu, so med drugimi prišli tudi ministri g. dr. Krok s soprogo, senator g. Smodej in ravnatelj g. Končan.

Zaradi noveletnega praznika je danes počivalo delo skoraj v vseh ministrstvih. V Belgradu ni bilo važnejših političnih dogodkov.

Dotrpel je naš dobri oče, stari oče, stric in tast, gospod

Jurij Petrovčič

mizarski mojster

častni predsednik Olepševalnega društva v Rožni dolini in zadnji župan občine Vič, odlikovan z red. sv. Save V. stop.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 3. jan. 1940, ob 3 popoldne izpred hiše žalosti v Rožni dolini c. II/5a na viško pokopališče

Sveta maša zadušnica bo darovana v četrtek, dne 3. januarja 1940 ob 7 zjutraj v farni cerkvi sv. Antona na Viču

Ljubljana — Rožna dolina, 1. januarja 1940

Fanči, Tončka, hčeri — France, Karl, sinova
snahe, zetje, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo

Dotrpela je previdna s tolažili svete vere naša preljuba
zlata mama, sestra in teta, gospa

Marija Urh

roj. Semrajc

Na njeni zadnji poti jo spremimo v torek, dne 2. jan. 1940, ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Jegličeva cesta št. 10, na pokopališče k Sv. Križu

Maša zadušnica bo brana v sredo, 3. januarja ob pol 7 v cerkvi pri Sv. Petru

V Ljubljani, dne 1. januarja 1940

Marija in Jelka, hčerki, in sorodstvo

V prvih urah novega leta nas je zapustil v častiljivi starosti
82 let, previden s tolažili svete vere, naš dragi tata, tast, nono,
brat in stric, gospod

Anton Gomišček

Pogreb bo v torek, 2. januarja 1940, ob 2 popoldne iz hiše
žalosti, Mariborska ulica št. 21, na pokopališče pri Sv. Križu.
Sveta maša zadušnica bo v sredo, 3. januarja 1940, ob 7 zjutraj
v cerkvi sv. Cirila in Metoda

Ljubljana — Zagreb — Solkan pri Gorici, dne 1. januarja 1940

Žalujejo družine:

Gomišček, Brelih, Potočnik, Deanković.

Na Silvestrovo nas je po kratkem in hudem trpljenju za
vedno zapustil naš dobri soprog, brat, svak, stric, gospod

inž. Viljem Babnik

višji tehnični svetnik tehničnega razdelka v Kranju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 2. januarja 1940, ob 4 popoldne iz mrtvaške veže splošne
bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu

V Ljubljani, dne 1. januarja 1940

Bosiljka, soproga

Štefanija, sestra; Viktor, brat

in ostalo sorodstvo